

Косянчук Сергій,

*науковий співробітник відділу дидактики Інституту педагогіки
НАПН України*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ЦІННІСНО-СМИСЛОВИХ ОРІЄНТАЦІЙ

Духовне відродження країни вимагає особливої уваги до світу цінностей молодого покоління. Відтак, постає як нагальна потреба оновлювати ціннісні установки, смисли та ідеали особистості.

Аналіз літературних джерел з окресленої проблеми дає змогу констатувати, що справді важливим є питання про подальший розвиток української освіти через ціннісні орієнтації особистості. Тож науковці не один десяток років досліджують проблеми ціннісно-орієнтованої моделі розвитку освіти. Формування ціннісно-смыслових орієнтацій особистості (ЦСОО) у педагогічній науці і практиці розглядаються з позицій феноменологічних підходів до вивчення педагогічних явищ. Ціннісно-смыслову сферу особистості вивчають Ю. Трофімов, В. Пушкар, А. Лазурчак, О. Гаженко, В. Некрилова, М. Бриль та ін. Сучасні ЦСОО досліджують Цзюнь Цзюнь Фан, В. Пушкар, Т. Антоненко. Вплив ціннісно-смыислової сфери особистості на професійну спрямованість розглядають Л. Журавльова, Т. Матюшенко та ін. Деякі аспекти ціннісно-смыислової спрямованості сучасної освіти розкривають Л. Кондрашова, Л. Романова, Т. Ілюхіна, С. Ігнат'єв та ін. Наприклад, А. Кир'якова зазначає, що кризові періоди людської історії викликають ціннісно-смыслові зміни, перевіряють на міцність цілісність людського існування.

Незалежно від форми організації і змісту навчального процесу особистість учителя є важливим чинником розвитку системи ЦСОО учнів. Наше дослідження підтвердило, що вчителі, не достатньо володіючи сучасними технологіями, формами і методами навчання і виховання, не в змозі ефективно впливати на процес формування ЦСОО. Обізнаний і творчий учитель «не тільки озброює учнів знаннями, а й формує у них ставлення до навколишнього світу», актуалізуючи цінності довіри і творчості [1, с. 156].

Деякі вітчизняні науковці покладають (свідомо чи ні) розв'язання відповідних проблем і суперечностей на творчого вчителя і вважають, що він обов'язково впорається з цим. Учитель за покликанням, звісно, зробить усе можливе. Утім, яким би творчо

обдарованим не був учитель, його слід, по-перше, навчати вчити (для чого тоді готуються вимоги і стандарти?, по-друге, навчити вчити і виховувати так (правильно, науково виважено, аби не зашкодити), щоб організований ним навчально-виховний процес цілком і повністю підпорядковувався формуванню ЦСОО учнів, наповнював їхню ціннісно-смыслову сферу фундаментальними цінностями, а відтак, щоб особистісна структуризація ціннісно-смыслових імперативів (будучи єдиною і неповторною) відбувалась у рамках надбань нашого суспільства, яке переживає нелегкі часи самоідентифікації і становлення.

Під формуванням ЦСОО майбутніх учителів мається на увазі створення педагогічних умов, які ініціюють процеси осмислення, переосмислення гуманістичних цінностей, і побудова на їх основі моральної картини діяльності і поведінки. О. Сухомлинська зазначає, що «успіх гуманістичних, демократичних процесів в освіті сьогодні залежить переважно від ключової фігури освітнього процесу – вчителя, викладача, вихователя, які повинні мати найвищий рівень особистісно орієнтованої педагогічної, науково-педагогічної культури [2, с. 26]».

Підготовлений учитель, виходячи з цілей школи, пріоритетних завдань освіти, значущості освітнього процесу, серед іншого, має володіти технологіями діагностики навчальних і особистісних можливостей учнів, уміти формувати ЦСОО школярів, бути компетентним у питаннях збереження і зміцнення здоров'я учнів, а також забезпечення їхнього особистісного самовизначення.

Список використаних джерел

1. Психология развивающейся личности [Текст] ; [под ред. А. В. Петровского]. – М. : Педагогика, 1987. – 240 с.
2. Сухомлинська О. В. Людиноцентризм і демократизація освіти [Текст] / О. В. Сухомлинська // Біла книга національної освіти України ; [за заг. ред. В. Г. Кременя]. – К. : НАПН України, 2009. – 376 с. – С. 22–26. – Режим доступу: <http://www.bib.convdocs.org/v16080>